

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. III. Corollaria præcedentis doctrinæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

non possunt, atque adeo non debent refarciri in eodem bonorum genere in quo facta sunt: si quis enim fide datâ de matrimonio, corrumpat virginem, & mox aliam ducat in uxorem, iniuria gravissima priori illata, non refarcitur irrito posteriori matrimonio, utpote quod eo non obstante est validum, & consequenter perpetuum. Item jus naturæ dicitur refarciendam esse injuriam ab homine qui alium mutilavit, sed non per restitutionem membri quod semel abscissum reparari non potest, sed aliis viis ac modis. Idem dicendum in proposito, jus enim naturæ dicitur quidem reparandam esse injuriam, injusto metu matrimonio illatam, sed non per ejus dissolutionem, cum illud semel valide contractum dirimi non possit, sed aliis modis quo talis injuria reparari potest, puta celebrando de facto matrimonium, illudque revalidando, si pars altera violentiam passa, velit postea libere consentire.

91. Objicies quincō: Donatio quæ fit latroni per metum cadentem in virum constantem, nulla est, etiam stando in jure naturæ; & votum simplex vel solemne, per metum in virum constantem cadentem emillum, est invalidum, etiam jure naturæ; cum Ecclesia non habeat potestatem ea quæ sunt de jure naturæ irritandi, & tamen irritet omnia ejusmodi vota: Ergo etiam matrimonium ex eodem metu contractum, jure naturæ invalidum erit.

92. Respondeo negando Antecedens, quoad utramque partem; donatio enim quæ fit latroni propter metum gravem, non est etiam ipso jure humano irrita & nulla, sed venit rescindenda per iudicem, in quo differt à matrimonio, quod ipso jure humano est nullum, si ex illo metu contrahatur, quia cum inducat vinculum per se iustum, si quando ex gravi metu contrahitur, semel esset validum, non posset rescindi per aliquam potestatem humanam, sicut rescinduntur alii contractus, qui ex sua natura non sunt insolubiles. Similiter votum simplex vel solemne, per metum in virum constantem emillum, non est jure naturali, sed Ecclesiastico tantum, invalidum. Ad probationem verò in contrarium dico, quod licet Ecclesia non habeat potestatem irritandi ea quæ sunt semel valida jure naturæ, bene tamen apponendi aliquas circumstantias, sine quibus sunt invalida, siue sine quibus jus naturæ non tribuit eis valorem, ex quibus una est, quod vota illa non sint per metum gravem extorta.

93. Objicies sextō: Nullum extat peculiare decretum, quo Ecclesia matrimonia gravi metu injusto contracta irritet, uti fecit cum matrimoniis clandestina antea valida irritavit: Ergo licet ista sint jure tantum positivo irrita, illa tamen jure naturæ invalida erunt.

Sed nego Consequentiam, sicut licet Ecclesiæ decretum proferri possit, quo matrimonium fidelis cum infideli, id est baptizati cum non baptizata, aut vice versâ, declaretur invalidum, tamen certum est, & fatentur Adversarii, jure solum positivo irritum esse; quia nimirum, licet id non habeatur ex peculiari Ecclesiæ decreto, habetur tamen ex traditione Doctorum & Pontificum: ita ob eandem rationem, matrimonia gravi metu injusto contracta, jure positivo irrita sunt, quamvis nullum extet peculiare decretum Ecclesiæ quo irritentur.

94. Objicies ultimō: Si matrimonia gravi metu injusto contracta, jure tantum Ecclesiastico irrita sint, erunt valida inter infideles, cum ipsi le-

A gibus Ecclesiæ non subint: Sed hoc dicimus: Ergo nec illud.

Respondent Sotus, Henriquez, & alii, negando sequelam; quia (inquunt) licet talia matrimonia non sint irrita jure naturæ, sunt tamen invalida jure gentium, quod habet vim apud infideles.

Sed hanc responsionem & doctrinam multo improbant, ex eo quod cum jus gentium dicatur illud quod ex principiis naturæ, etiam rei, per necessariam & evidentem evidentiam, tamen morali, consequentiam deducitur, quodque proinde sola recta ratio dicitur, si matrimonia coacta essent tali jure irrita, sequeretur eorum nullitatem deduci tanquam conclusionem immediate ex principiis naturæ, & consequenter ex se, siue ex jure naturæ, esse irrita. Unde.

B Alii respondent negando Minorem, existimant enim, matrimonia ex gravi metu contracta inter infideles esse valida, sicut matrimonia clandestina apud illos valida sunt, cum ipsi legibus Ecclesiæ talia matrimonia irritantibus non subdantur.

Verum melius respondetur cum distinctione, dicendo nempe ea esse quidem valida apud infideles, si nullum jus civile ea apud ipsos irritet; invalida verò, si apud illos sit, ut esse potest, lex aliqua civilis ea irritans.

§. III

Corollaria precedentis doctrinæ.

C EX dictis inferes primō, metum levem in iustum incussum non irritare matrimonium: Ecclesia enim non irritat nisi matrimonia gravi metu injuste incussum irrita, alias omnia in matrimoniis contractibus essent incerta, plenaeque controversiæ & litibus; quia metus levis facile intervenit, aut etiam fingi ac probari potest. Adde quod, qui levi metu movetur ad contrahendum matrimonium, non est dignus, ut sibi per Ecclesiam subveniatur, cum facile potuerit talem metum à se repellere.

D Inferes secundō, Matrimonium ex metu gravi contractum, quantumvis juramento per vim extorto confirmetur, non esse validum; quia juramentum non confirmat actum, jure Ecclesiastico nullum: Sed matrimonium gravi metu injuste incussum contractum, jure Ecclesiastico irritum est, ut supra ostendimus: Ergo per juramentum vi extortum firmari nequit. Adde quod, si matrimonium metu gravi injuste illato contractum, juramento vi extorto firmaretur, Ecclesia non sufficienter providisset incommodis, quæ ex matrimoniis coactis solent sequi; si quidem facillimum esset cogentibus, non solum cogere ad matrimonium, sed etiam ad ipsum juramento confirmandum.

Dixi, quantumvis juramento per vim extorto confirmetur, si enim ille qui metu gravi ad contrahendum matrimonium adactus est, postea sponte juret, se confirmatum tale matrimonium, titulo religionis tenetur ad valide contrahendum, quia cum tale juramentum sit sponte præstitum, jurantem constringit ad illud servandum, cum absque salutis dispendio, & præjudicio tertii, ut supponimus, servari possit. Sicut qui sponte jurat se confirmatum votum, ab ipsa plena libertate emillum, tenetur virtute religio-

gionis illud implere. Poterit tamen sponte jurans se confirmaturum matrimonium metu gravi contractum, iuramenti relaxationem petere; quia cum nullum jus ex tali matrimonio sit alteri contrahenti acquisitum, nulla illi sit injuria, si à præstito iuramento resiliatur.

98. Inferes tertio, matrimonium gravi metu injuste illato contractum, non reddi validum, per ejus consummationem, etiam affectu maritali ab eo qui cogitur factam; Ecclesia enim sine ulla exceptione irritat omnia matrimonia facta ex gravi metu à causa libera injuste illato: Unde licet coactus postea velit matrimonium subsistere, & consentiat in copulam affectu maritali, per hoc tamen matrimonium coactum non fit validum, sed peccat mortaliter, tale matrimonium consummando.

99. Dices: Ecclesia irritat matrimonium coactum, in favorem illius qui cogitur: Ergo si ille velit contrahere, & affectu maritali consentiat in copulam, tale matrimonium, per ejus consummationem, reddetur validum.

Respondeo Ecclesiam irritare ejusmodi matrimonium secundario tantum in bonum sive favorem ejus qui cogitur; per se verò & primario, in favorem boni communis, ad quod ordinatur matrimonium, ut scilicet conjuges commodè possint cohabitare, & prolem educare, quam commoditatem per se loquendo destruit coactus quæ in matrimonii contractione intervenit.

100. Inferes quarto, quòd licet matrimonium metu gravi injuste extortum, invalidum sit, manet tamen qui vim intulit obligatus ad contrahendum, si pars altera violentiam passa, velit postea liberè consentire: Tum quia Ecclesia irritans tale matrimonium, non intendit favere reo injuste cogenti, sed innocentis tantum libertati prospicere: Tum etiam, quia qui alium injuste metu compellit ad secum contrahendum, gravem illi injuriam infert, injuste consensum extorquendo in re maximi momenti: Ergo tenetur eam refarcire in eodem genere, si potest; subindeque stare contractui, si alter velit. Unde graviter peccat, qui consensum ab una extorsit, cum altera contrahendo, quia cum prius fuerit irritum, posterioris validitatem non impedit.

ARTICULUS V.

Utrum per consensum conditionatum fiat matrimonium?

101. Notandum primò, conditionem in eo differre à demonstratione, causa, & modo, quòd demonstratio in jure exprimitur per ostensionem qualitatibus personæ, ut duco Mariam, quæ nobilis & dives est; causa exprimitur per illud quod operantem impellit ad contrahendum, ut duco Mariam, quia nobilis & dives est. Modus verò exprimitur per aliquid quod se habet ut finis contrahentis, ut si dicatur, duco Mariam, ut dives efficiar, vel ut dignitatem præsidis obtineam; conditio autem exprimitur per particulam si, vel dummodo, ut do tibi centum, si naves ex India venerint. Dico ad Mariam, dummodo parentes consentiant. Unde conditio suspendit dispositionem, ita ut vim non habeat nisi ex futuro eventu: quare definitur à Sylvestro, verbo conditio: *Oratio quæ id omne quod agitur in futurum eventum suspenditur.*

Tomus V.

A Notandum secundò, conditionem appositam matrimonio, æquè ac aliis contractibus posse esse multiplicem: unam de præfenti, aut de præterito; aliam de futuro, contingenti, vel necessario. Item conditio potest esse de aliquo possibili, vel impossibili, turpi, vel honesto, aut indifferente, repugnante matrimonio, vel non repugnante. His præmissis, pro resolutione difficultatis proponitur.

Dico primò: Si quis consentiat in matrimonium sub conditione de præfenti, quæ non contrarietur matrimonio, ut si quis dicat, ego contraham tecum si dives es, stante tali conditione, verum efficitur matrimonium. Si verò apponatur conditio quæ adversetur substantiæ matrimonii, ut si quis dicat, Accipio te in uxorem, si nolis te obligare ad conjugale debitum, non fit matrimonium. Ita D. Thomas hic quæst. 47. art. 5. ubi primam hujus conclusionis partem sic probat in argumento *sed contra*: In aliis contractibus fit obligatio sub conditione, & stante conditione (dummodo illa non sit contraria substantiæ aut fini illius.) Ergo cum matrimonium sit contractus naturalis & civilis, fieri potest sub conditione aliqua de præfenti, dummodo illa substantiæ aut fini matrimonii non adversetur.

Ex quo probatur etiam secunda pars: Omnes enim alii contractus in quibus ponitur aliqua conditio contraria substantiæ vel fini contractus, invalidi sunt jure naturæ: v.g. si quis vendat hæc lege & conditione, quòd non transferatur dominium rei venditæ, nulla est venditio: item si quis in contractu societatis contrahat hæc conditione quòd socius sit particeps damni, sed non lucri, talis contractus nullus est: Ergo similiter si quis dicat, Accipio te in uxorem, si nolis te obligare ad conjugale debitum, vel si impedias prolem generationem aut educationem, matrimonium irritum est, quia pariter illæ conditiones substantiæ vel fini matrimonii adversantur. Unde Gregorius IX. cap. fin. de condit. appof. licet ait: *Si conditiones contra substantiam conjugii inferantur, matrimonii contractus, quantumcumque sit favorabilis, caret effectu.*

Confirmatur: Matrimonium, cum per consensum efficiatur, consistere nequit sine consensu in substantialia ipsius: Sed consensus in conditionem contrariam substantiæ matrimonii, tollit consensum in substantialia matrimonii, implicat enim ut quis recte consenti in substantialia matrimonii, simul habeat consensum in aliquid adversum & repugnans substantiæ matrimonii; nam hoc ipso quod vult id quod repugnat substantiæ matrimonii, non vult ipsam: Ergo consensus in conditionem contrariam substantiæ matrimonii, non efficit, sed potius destruit ipsum matrimonium. Unde cum matrimonium ex Dei institutione essentialiter tria includat, nempe perpetuum vinculum, quod præfertim post consummationem nullo modo potest dissolvi; mutuum fidem, sive obligationem non adulcerandi, & reddendi debitum conjugale, & obligationem non impediendi generationem, & christianè educandi prolem, si nascatur, quæcumque conditio quæ alicui ex his adversatur, matrimonium irritat.

Dices primò: Votum solenne emissum sub conditione contra ejus substantiam, ipsum non irritare, ut colligitur ex cap. Clerici vel vorantes; ibi enim expresse definitur, votum emissum a mulie-

Bbbb 3